Адыгэ макъ

№ 130 (20643)

2014-рэ илъэс

БЭРЭСКЭШХУ

БЭДЗЭОГЪУМ и 18

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан общественнэ объединениехэм я Межрегиональнэ ассоциациеу «Экстремизмэмрэ терроризмэмрэ зэкъотэу апэуцужьыгъэныр» зыфиIорэм хэтхэм тыгъуасэ аIукIагъ. Мы лъэныкъомкIэ Адыгеимрэ Краснодар краимрэ зэрэзэдэлэжьэнхэ алъэкIыщтхэм, ащкIэ пшъэрылъ шъхьаIэу зыфагъэуцужьыхэрэм, мыщ дэжьым общественнэ объединениехэм мэхьанэу яIэм афэгъэхьыгъагъ Мыекъуапэ щыкIогъэ зэхэсыгъор.

Язэпхынығъэ агъэпытэнэу зэзэгъыгъэх

IофтхьабзэмхэлэжьагъэхАР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шъхьаIэу ЛIыIужъу Адам, УФ-м щынэгъончъэнымкIэ ифедеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу республикэм щыIэм ипащэу Олег Селезневыр, АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэр, депутатхэр, Краснодар краим къикIыгъэ лIыкIо купыр, нэмыкIхэри.

Зэхэсыгъом АР-м и ЛIышъхьэ пэублэ псалъэ къыщишIызэ мыщ фэдэ мэхьанэшхо зиIэ Iофтхьабзэр Адыгеим зэрэщызэхащагъэр зэригуапэр къыIуагъ, тигъунэгъу краим къикIыгъэхэм шIуфэс къарихыгъ.

— Адыгеимрэ Краснодар краимрэ сыдигъуи зэпхыныгъэ пытэ яIэу, ныбджэгъуныгъэр ыкIи мамырныгъэр агъэлъапIэзэ къахьыгъ, непи арэущтэу щыт. ТиIо зэхэлъэу Iоф зэрэзэдатшIэрэм ишIуагъэкIэ тишъолъырхэм дин ыкIи лъэпкъ зэгурыIоныгъэ арылъ. Джырэ уахътэм ар зымыуасэ щыIэп. Экстремизмэмрэ терроризмэмрэ апэуцужьыгъэныр пшъэрылъ шъхьаIэхэм зэращыщым щэч хэлъэп. Непэрэ зэхэсыгъом а Iофыгъор къызэрэщышъуIэтыгъэм мэхьанэшхо иIэуи сэлъытэ. 2014-рэ илъэсым иапэрэ мэзих мыщ фэдэ нэшанэ зиIэ бзэджэшIагъэ Адыгеим щызэрахьагъэу дгъэунэфыгъэп. Ащ тегъэгушIо, ау ащ къикIырэп тапэкIэ зи тымышIэу тыщысынэу. Амалэу тиIэр зэкIэ етхьылIэнышъ, тишъолъырхэм бырсыр къарызылъхьэ зышIоигъо кIуачIэхэм тапэуцужьын, тиныбжьыкIэхэр ащ щытыухъумэнхэ фае. АщкIэ лъэныкъуитIум зэзэгъэныгъэ гъэнэфагъэхэр тиIэх. Нахьыбэрэ тызэIукIэзэ, гъэхъагъэу тиIэхэм адакIоу гумэкIыгъохэм, щыкIагъэхэм татегущыIэныр, ахэр зэшIохыгъэ зэрэхъущтым тынаIэ тедгъэтыныр, ащ фэIорышIэщт культурнэ программэхэр, Iэнэ хъураехэр, семинархэр зэхэщэгъэнхэр пшъэрылъ шъхьаIэхэм ащыщэу сэлъытэ, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан зэхэсыгъом хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ.

ЫпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ ассоциацием итхьаматэу, Хэгъэгу зэошхом иветеранэу Константин Горожаниным АР-м и ЛIышъхьэ фэгъэхьыгъэ рэзэныгъэ гущыIэхэмкIэ ипсалъэ къыригъэжьагъ. Зэхэсыгъоу зэхащагъэм республикэм ипащэ зэрэхэлажьэрэм ежьхэмкIэ мэхьанэшхо зэриIэр къыхигъэщыгъ. Нэужым ассоциацием Iофэу ышIагъэм изэфэхьысыжьхэм, гухэлъэу иIэхэм кIэкIэу къащыуцугъ. Адыгеимрэ Краснодар краимрэ яобщественнэ объединениехэм, организациехэм зэпхыныгъэ дэгъу зэдыряIэу зэрэзэдэлажьэхэрэр, ащ фэдэ екIолIакIэм шIогъэшхо къызэритырэр К. Горожаниным къыIуагъ. Экстремизмэм ыкIи терроризмэм апэуцужьыгъэным хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм ямызакъоу, обществэри, ветеран организациехэри, нэмыкI структурэхэри къыхэлэжьэнхэ фаеу ылъытагъ.

— ЦIыфхэр зэзыпхыщтхэ, зэгурызыгъэIощтхэ гухэлъхэр нахьыбэу тиIэнхэ фае. ГущыIэм пае, Республикэу Къырым Урысыем къызэрэхэхьажьыгъэм тикъэралыгъо ис цIыфхэм дырагъэштагъ, ар гъэхъэгъэшхоу алъытагъ. Мыщ фэдэ щысэхэу обществэм зыкIыныгъэ къыхэзылъхьащтхэм япчъагъэ хахъо къэс тэркIэ федэ, гушIуагъо. Экстремизмэмрэ терроризмэмрэ апэуцужьыгъэным иIофыгъо къыфэбгъэзэжьымэ, анахь пшъэрылъ шъхьаIэу слъытэрэр пэшIорыгъэшъ Iофтхьабзэхэм язэхэщэн ары, — къыхигъэщыгъ кIэухым ТхьакIущынэ Аслъан.

Iофыгъоу къаIэтыгъэм епхыгъэу зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм ащыщхэр нэужым къэгущыIагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэр ашIыгъэх, мы лъэныкъомкIэ республикэмрэ краимрэ язэпхыныгъэ агъэпытэнэу зэдаштагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 39-рэ зэхэсыгъо 2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 23-м зэIуагъакIэ.

Зэхэсыгъом мы къыкIэлъыкIорэ Iофыгъохэм щатегущыIэнхэу агъэнэфагъэх: законопроектхэу «Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ цIыфхэр зи пэрыохъу афэмыхъоу социальнэ, транспорт ыкIи инженер инфраструктурэм къыхиубытэрэ псэуалъэхэм анэсышъунхэр», «ТекIоныгъэм и Быракъ икопиехэр зэрагъэфедэхэрэм ехьылIагъ» зыфиIохэрэм апэрэ еджэгъумкIэ ахэплъэгъэныр, Адыгэ Республикэм и Законхэу «ЧIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм 2014-рэ илъэсым ыкIи 2015-рэ, 2016-рэ чэзыухэмкIэ иреспубликэ бюджет ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм ибюджетхэм язэфыщытыкIэхэм яхьылIагъ», «ЧIыгум епхыгъэ зэфыщытыкIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехьылIагъ», «Мэзым епхыгъэ зэфыщытыкIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехьылIагъ», «Зыныбжь имыкъугъэхэм яIофхэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэнкIэ комиссиехэм яхьылIагъ», «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цIыф куп гъэнэфагъэхэм социальнэ IэпыIэгъу ятыгъэнымкIэ Iофтхьабзэхэм яхьылIагъ» зыфиIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр, Адыгэ Республикэм и Общественнэ палатэ, зыныбжь имыкъугъэхэм яIофхэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэнкIэ Республикэ комиссием яIофшIэн фэгъэхьыгъэ къэбарыр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Жуковскэм ыцIэкIэ щыт урамым тет унэу N 22-м хэт Залышхоу зэхэсыгъохэр зыщыкIохэрэм IофшIэныр сыхьатыр 11.00-м щырагъэжьэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкIышхо ащыхъоу фэтхьаусыхэх муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ «Къалэу Мыекъуапэ» ипащэу Наролин Александр Владимир ыкъом къинышхоу къыфыкъокIыгъэм — ятэ дунаим зэрехыжьыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкIышхо щыхъоу фэтхьаусыхэ муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ «Къалэу Мыекъуапэ» ипащэу Наролин Александр Владимир ыкъом ятэ зэрэщымыIэжьым фэшI.

Зышъхьэ къытэзыхьылIэжьыхэрэр дгъэнэтIупцIэщтхэп

Непэ шъуузыщыдгъэгъуазэ тшIоигъор зэо-банэу Украинэм къитэджагъэм ыпкъ къикIэу зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэхэу Урысыем къакIохэрэм ащыщхэу Теуцожь районым къыращагъэхэм зэраIэпагъэокIыхэрэр, ахэм яфэIо-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэр ары.

А гухэлъыр тиIэу бэдзэогъум и 15-м район администрацием тызэкIом апэу тызIукIагъэр районым инахьыжъхэм я Совет итхьаматэу, Пэнэжьыкъое чIыпIэ псэупIэм ирветеранхэм я Совет ипащэу Хъот Ерстэм.

— Мэфэ заулэ хъугъэу Пэнэжьыкъуае, Нэчэрэзые, Пщыкъуйхьаблэ, Нэшъукъуае, къутырэу Колосым тинахьыжъэу ащыпсэухэрэм заIутэгъакIэ, ежьхэм гупыкIэу, амалэу яIэм елъытыгъэу мылъку тэугъои. Ары непи зыуж сихьагъэр. ДэхэкIаеуи Iофхэр кIэкIых, — къытфеIуатэ ащ.

— Пэнэжьыкъое чIыпIэ коим изакъоп, зэкIэ тичIыпIэ псэупIэхэм а Iофтхьабзэр ащызэхащагъ, — еIо районым иветеранхэм я Совет итхьаматэу гущыIэгъу тызыфэхъугъэ Нэмытыкъо Юрэ. — Зи алъэкI къагъанэрэп. ЦIыфхэм къагурыIо иуни, итахъти, егъашIэм мылъкоу ыугъоигъэм къахэкIыжьи къежъыжьыгъэм ыгу щышIэрэр, тхьамыкIэгъошхоу телъыр. Ахъщэ угъоиныр тыгъуас ныIэп зедгъэжьагъэр. Сэ сшъхьэкIэ сомэ 500 хэслъхьагъ. Пэнэжьыкъуае иветеранхэм — мин зытфых, ГъобэкъуаеI инахьыжъхэм минитф фэдиз къагъэхьазырыгъах. КПРФ-м ыцIэкIэ сомэ 4800-рэ къахьыгъах. Щэч хэлъэп а пчъагъэхэм лъэшэу къазэрахэхъощтым.

— Зигугъу къэпшIыгъэр тинахьыжъхэм яIофшIагъ ары, — еIо зыдэжь тычIэхьэгъэ район администрацием ипащэ игуадзэу Бэгъушъэ Борисэ. — Украинэм тхьамыкIэгъо IофкIэ зышъхьэ къизыхьыжьыгъэу къытэщэIагъэхэм зэрифэшъуашэу апэгъокIыгъэным, гъэрэзэгъэнхэм афэгъэхьыгъэ Iофыгъохэм язэшIохын фэгъэзэгъэ оперативнэ штаб районым щызэхащагъ. Нэбгырэ 21-рэ зыхэхьэрэ штабым ипащэр Хьачмамыкъо Азэмат, IофшIэнхэм ягъэцэкIэн лъыплъэщтыр иапэрэ гуадзэу Зэрамыку Салбый. Апэрэ унашъоу штабым ышIыгъэхэм ащыщ районым ипредприятиехэм, учреждениехэм, организациехэм ащылажьэхэрэм зы мэфэ лэжьапкIэр зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэхэм яфэIо-фашIэхэм апэIуагъэхьанэу. Жэнэ Нуриет Лъэустэнхьаблэ гурыт еджапIэм ипащ. РайонымкIэ пэрытхэм ащыщ. Сыд фэдэ Iоф фэбгъэзагъэми, уицыхьэ телъынэу щыт. Арыти, яшхапIэ зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэхэр щаригъэгъэшхэнхэу пшъэрылъ фэтшIыгъ.

— ЕгъашIэм агъотыгъэр егъэзыгъэ IофкIэ IэкIыб къэзышIи зышъхьэ къытэзыхьылIэгъэ апэрэ купэу нэбгырэ 18 хъурэр къызысыгъэр бэдзэогъум и 4-р ары, — къытфеIуатэ Нуриет. — ТиеджапIэ щагъэшхэщтхэти, сафагъэзагъ. Ахэм ащыщэу 6-р кIэлэцIыкIух. Зы бзылъфыгъэр зэпкъадж, ятIонэрэм сабый пылъ. Адрэхэм зэкIэми паспортхэр афагъэпсыхи IофышIэ ежьагъэх. Бзылъфыгъэхэр Краснодар аэропортым Iухьагъэх, гъомылапхъэхэр къэмланхэм адалъхьэ. Хъулъфыгъэхэм янахьыбэр Краснодар псэолъэшIхэу, зы нэбгырэ экскаваторщикэу щэлажьэх.

Корр.: Ар дэгъоу, псынкIэу зэпыжъугъэфагъ. Адэ ахэр тыдэ исых, ягъэшхэн сыдэущтэу зэхэщагъа, гъомылапхъэр тыдэ къикIыра?

Ж.Н.: ЗэкIэ зэпызыгъэфагъэр тэрэп, районым иадминистрацие ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат, игуадзэхэу Зэрамыку Салбый, ХьэдэгъэлIэ Мариет, Бэгъушъэ Борис. Ахэр арых Украинэм къикIыгъэхэм ренэу ахэтхэр, ящыкIагъэхэр афэзыгъэцакIэхэрэр. Зэрысхэр пансионатэу «Милосердие» зыфиIоу поселкэм дэтыгъэр ары. Ар илъэситIу хъугъэу нэкIыгъэти, псынкIэу арагъэгъэцэкIэжьи, чIагъэтIысхьагъэх. Унэхэр дэгъух, къабзэх, псы, гази, электричеств яI, техьон-кIэлъынхэмкIэ зэтегъэпсыхьагъэх. Мафэм щэгъогогъо тэгъашхэх, хэтэрыкIхэри, пхъэшъхьэ-мышъхьэхэри яIанэхэм атет. Хьакъу-шыкъухэри яунэхэм афидгъэуцуагъэхэу, зышхахэхэкIэ гъомылапхъэхэри дятэгъэхьыжьых. КIэлэцIыкIуихым ХьэдэгъэлIэ Мариет тхылъхэр афигъэхьазыри, ащыгъыщтхэри, нэмыкIэу ящыкIагъэхэри афищэфыхи гъэпсэфыпIэ лагерэу «Лань» зыфиIорэм аригъэщагъэх. Мафэ къэс сахэтышъ, хъурэ-шIэрэмэ сащыгъуаз, сителефони ястыгъэшъ, къысфытеох. «ТхьашъуегъэпсэIу» къыIаIо, зыфэрэзэ дэдэхэр типщэрыхьакIоу Ирина Ткачевар ары. Сыд фэдэрэ лъэныкъокIи яIофыгъохэм язэшIохынкIэ зэуалIэхэрэр, афэзыгъэцакIэхэрэр ти Лъэустэнхьэблэ къэлэ псэупIэ ипащэ игуадзэу Ольга Петуховар ары, чэщи мафи ахэм ахэт пIоми хэукъоныгъэ хъунэп.

Корр.: Адэ гъомылапхъэм шъущыкIэным ищынагъо щыIэба?

Ж.Н.: Ащ фэдэ гумэкIыгъо щыIэп. МэзитIум икъун щылъ. Ащ етIани ренэу къыхэхъо.

— Рэмэзан, зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэу тадэжь къащагъэхэм джыри нэбгырипшI къахэхъуагъ, — еIо районым ипащэ игуадзэу Бэгъушъэ Борисэ. — Ахэм кIэлэцIыкIуитIу акIыгъу, зы сымэджэ хьылъи къыздащагъ. Ахэр бэдзэогъум и 14-м ипчыхьэ къагъэсыгъэх, пансионатым чIэдгъэтIысхьагъэх. Джы ащ чIыпIэ иIэжьэп. ЧIыпIэ койхэм япащэхэм пшъэрылъ афашIыгъ чылагъохэм унэ нэкIэу адэтхэр, зиехэм язэгъынхэшъ, ыпкIэ афатызэ джы къытфащэхэрэр арагъэсынэу. Тызпылъыр, Iофыгъо шъхьаIэр, ахэм зэкIэми паспортхэр, зэрысынхэ унэхэр яIэу Iоф ашIэн, яунагъохэр аIыгъыжьын амал ятыгъэныр ары. А Iофыгъор районым икъулыкъушIапIэхэм япащэхэм япшъэрылъ шъхьаIэу щыт. Пэнэжьыкъое чIыпIэ коим ипащэу Кушъу Аслъан унэ зытIущ къыгъотыгъах. Адрэхэми къагъотыщт, зышъхьэ къезыхьылIэжьыгъэхэм зэрифэшъуашэу тапэгъокIыщт, дгъэнэтIупцIэщтхэп.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

АРХЕОЛОГИЕР

Фестиваль гъэшIэгъон зэхащэщт

Урысые общественнэ организациеу «Урысые географическэ обществэр» зыфиIорэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм бжыхьэм археологиемкIэ фестиваль Мыекъуапэ щызэхищэнэу тыриубытагъ. Iофыгъо шъхьаIэу зытегущыIэщтхэр археологиемрэ ащ фэгъэхьыгъэу ашIырэ ушэтынхэмрэ.

ПэшIорыгъэшъэу макъэ зэрагъэIугъэхэм ащыщхэу зэлъашIэрэ шIэныгъэлэжьхэу Алексей Резеткиныр, Любовь Головановар, Виктор Трифоновыр фестивалым къэкIонхэу къагъэгугъагъэх.

«Урысые географическэ обществэм» икъутамэу тиреспубликэ щыIэм итхьаматэу Игорь Огай къызэриIорэмкIэ, тиныбжьыкIэхэр тарихъым нахь пэблагъэ шIыгъэнхэм, зыщыпсэухэрэ чIыпIэм ижьыкIэ къыщегъэжьагъэу къырыкIуагъэр ашIэным пай апэрэу археологием фэгъэхьыгъэ фестиваль Адыгеим зыкIыщызэхащэрэр.

ТичIыгу баи, тикъушъхьэхэр дахэх, саугъэтэу тиIэхэр гъэшIэгъоных. Ащ фэдэ чIыпIэхэр пэсэрэ зэманхэм къащегъэжьагъэу лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къызэкIагъахьэхэ ашIоигъоу зэо-банэхэр ащыкIохэзэ уахътэр къылъыкIотагъ. Хъугъэ-шIагъэхэр гъэунэфыжьыгъэнхэмкIэ археологием ишIуагъэ къэкIо.

ЗэкIэми тэшIэ Адыгеим къыщычIахыгъэ пкъыгъо хьалэмэтхэм кэлэшхохэм ямузейхэр къагъэдахэу ыкIи къагъэбаихэу зэрачIэлъхэр. Ахэр тэ тиcIыфхэм янахьыбэм джыри алъэгъугъэхэп, ныбжьыкIэхэми ахэм якъэбар икъоу ашIэрэп. Ахэм укъыпкъырыкIымэ, археологием фэгъэхьыгъэу фестиваль Адыгеим зэрэщызэхащэщтым мэхьанэ гъэнэфагъэ иI.

ХьакIэхэм анэмыкIэу республикэм иархеологхэри фестивалым чанэу хэлэжьэщтых. Ащ къэгъэлъэгъон гъэшIэгъонхэр, Iэнэ хъураехэр щызэхащэщтых, Адыгеим ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм ауждхэ лъэхъаным къащычIахыгъэ пкъыгъохэр зыщыплъэгъунхэ плъэкIыщт лъэтегъэуцо щыIэщт. Джащ фэдэу пхъэм, гъучIым, чым, ятIэм ахэшIыкIыгъэу пкъыгъо зэфэшъхьафхэр зышIуахьэрэм мастер-классхэр къатыщтых.

Iоныгъом и 30-м къалэу Москва шъолъырхэм ащыIэ географическэ къутамэхэм ялIыкIохэр зыхэлэжьэщтхэ зэфэс щыIэщт. Ащ Адыгеим иархеологическэ экспедициехэм илъэс зэфэшъхьафхэм ахэтыгъэх Александр Прута ыкIи Игорь Макаровым яIэшIагъэхэр къыщагъэлъэгъощтых. Зэфэсым агъэкIощтхэм, IофшIагъэу ащытхэм, зэрэхэлэжьэщтхэ шIыкIэм чIыпIэ географическэ обществэм игъэкIотыгъэу щытегущыIагъэх. Игорь Огай къыхигъэщыгъ фестивальми, зэфэсми ахэлэжьэщт ныбжьыкIэхэм къызщыхэуагъэхэ чIыпIэм итарихъ гъэшIэгъон нахь куоу зэрагъэшIэнымкIэ ахэр егъэжьапIэ зэрафэхъушъущтхэр. Зихэгъэгу шIу зылъэгъухэрэр, идэхагъэрэ ибаиныгъэрэ къахэзыгъэщы зышIоигъохэр, ижьыкIэ къыщегъэжьагъэу чIыпIэрыс цIыфхэр зэрэпсэущтыгъэхэр зэзыгъэшIэнэу фэе ныбжьыкIэхэр тапэкIэ археологием фэгъэхьыгъэ къэралыгъо программэхэм ахэлэжьэнхэ алъэкIыщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

МэшIокур тичIыпIэ щаупльэкIу

МэшIоку гъогоу «Шытхьал — Мыекъуапэ» зыфиIорэм Испанием къыщашIыгъэ мэшIокоу «Тальго» зыцIэр щаупльэкIу. Къихьащт мазэм и 25-м нэс джыри ушэтыныр кIощт.

МэшIокур скоростышхо зыIыгъын зылъэкIырэмэ ащыщ, сыхьатым ащ километрэ 200 ыкIунэу амал иI. Арышъ, мэшIокугъогу зэпырыкIыпIэхэм цIыфхэр ащысакъынхэу транспортым епхыгъэ полицием илинейнэ отдел икъулыкъушIэхэр къяджэх.

МэшIокугъогу участкэу «Шытхьал — Мыекъуапэ» зыфиIорэр УрысыемкIэ ушэтыпIэ закъоу щыт. Мыщ исыдрэ чIыпIи мэшIокум километрэ 250-рэ ыIыгъэу щыкIон елъэкIы.

ЗэIухыгъэ Iахьэзэхэлъ обществэу «РЖД» зыфиIорэм ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, мы ушэтыпIэр (полигоныр) зыщыIэм къыщегъэжьагъэу мэшIоку 250-м ехъу щаушэтыгъ. Ахэм цистернэхэри, вагон къызэрыкIохэри, тонн 500 фэдиз зихьылъэгъэ вагонхэри щызэращагъэх.

Испанием къыщашIыгъэ мэшIокур Урысыем 2011-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу кIещэфы. Ар тэ тимэшIоку гъогухэм атегъэпсыхьагъэу щыт. Урысыем имэшIоку гъогухэм ателъ рельсхэм язэпэчыжьагъэкIэ а мэшIокур нахь апэблагъ. Ащ къыхэкIэу ар къэмыуцоу зы участкэм теКIынышъ, адрэм техьан елъэкIы.

КъызэраIорэмкIэ, 2015-рэ илъэсым мыщ фэдэ мэшIокухэр Москва икIыхэу Нижний Новгород кIохэу аублэщт. Маршрутэу «Москва — Минск — Варшава — Берлин» зыфиIорэм къихьащт илъэсым итыгъэгъазэ къыщегъэжьагъэу ащ фэдэ мэшIокуищ тырагъэхьащт. Москва икIэу Шъачэ ыкIи Ростов икIэу Шъачэ кIоу ашIыными непэ Iоф дашIэ.

(Тикорр.).

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу КIэращэ Тембот ыцIэкIэ щытым щылажьэхэрэм гухэкIышхо ащыхъугъ институтым иIофышIэ шъхьаIэу Апыщ Абрек икIалэ игъонэмысэу дунаир зэрихъожьыгъэр.

Институтым иIофышIэхэр щымыIэжьым игупсэхэмрэ иIахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх, ужыпкъэ мафэ афэхъунэу афэлъаIох.

Мыекъопэ районым ит поселкэу Каменномостскэм дэт зыгъэпсэфыпIэу «Горная» зыфиIорэм мы мафэхэм тыщыIагъ. Апэрэ ыкIи ятIонэрэ кIэлэеджэкIо купхэм языгъэпсэфыгъо чэзыу аухыгъэу ящэнэрэр мы мафэхэм рагъэжьагъ.

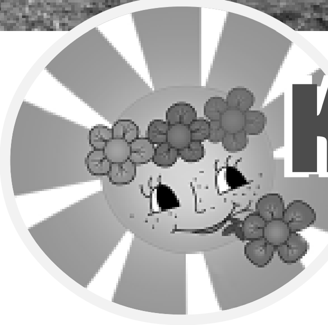

КIэлэцIыкIухэм гъэшIэгъонэу зыщагъэпсэфы

Нафэ къызэрэтфэхъугъэмкIэ, кIэлэцIыкIухэм зыгъэпсэфыпIэр лъэшэу агу рехьы, дэгъоу зэтегъэпсыхьагъ. Дахэ, къэбзэлъабз, къэгъагъэхэмкIэ, уц къашхъомкIэ гъэкIэрэкIагъэ. ДжэгупIэ зэфэшъхьафэу иIэр бэ дэд. Ахэр жьау чIыпIэхэм ащыгъэуцугъэх. ЗыгъэпсэфыпIэм ищагу узыдахьэкIэ, пшысэ горэм ухэфагъэм фэд — мультфильмхэм, пшысэхэм ахэт персонажхэр статуэткэ шIыгъэхэу дэтых, ахэр гуфэбэныгъэ хэлъэу зэрашIыгъэхэр къахэщы. Пхъэм ыкIи нэмыкIхэм ахэшIыкIыгъэ унэ цIыкIухэмкIэ зыгъэпсэфыпIэр гъэкIэрэкIагъэ. Унэу зыщыпсэухэрэр зэтегъэпсыхьагъ, шхапIэр къабзэу зэIухыгъ, зэтефыгъэу ыкIи апкъышъолкIэ федэ къыхьэу кIэлэцIыкIухэр зэрагъэшхэщтхэм пылъых.

ЗыгъэпсэфыпIэ Iупэм тызыIохьэм, мэкъэмэ чэфэу къыдэIукIырэр зэхэтхыгъ. КIэлэцIыкIухэм зэкIэ ашIогъэшIэгъонэу, языгъэпсэфыгъо уахътэ агу етыгъэу зэрагъакIорэм щэч зэрэхэмылъыр нафэ къытфэхъугъ. Мыщ кIэлэеджакIохэр къызэкIолIагъэхэр мэфэ заулэ нахь мыхъугъэми, зы унагъо фэдэу зэдэIужьхэу, зэгурыIоныгъэ азыфагу илъэу загъэпсэфы, акIуачIэ хагъахъо.

Пчэдыжьым зарядкэ ашIынэу къызщызэрэугъоигъагъэхэм ыуж охътабэ темышIагъэу джыри зэ ахэр къызэхэхьажьыгъэх — экскурсие зыдэкIощт лъэныкъохэр ахэм зэхафыщтыгъ. Шъхьадж къыраIогъэ гъогум техьагъ, экскурсие ежьагъэх.

— Зы мафэ къыхэкIырэп экскурсие тымыщэхэу, — еIо зыгъэпсэфыпIэм ипащэу Татьяна Нихотинам. — Непэ зэ узымыкIокIэ, мафэр пкIэнчъэу кIуагъэу тилагерькIэ тэлъытэ. Адыгеим чIыпIэ дахэу иIэхэр ятэгъэлъэгъух, тарихъэу апылъыр къафэтэIуатэ. Хабзэ зэрэхъугъэу, республикэм ирайонхэм ыкIи икъалэхэм къарыкIыгъэ кIэлэеджакIоу къакIохэрэм анэмыкIэу, Москва къикIырэри макIэп. Ахэм ащымыгъупшэжьынэу уахътэр зэрагъэкIощтым тыпылъ. Адыгеим шэн-хабзэу тиIэхэм нэIуасэ афэтшIынхэм, къызэрэкIуагъэхэмкIэ кIэмыгъожьхэу, къихьащт илъэсми емыгупшысэжьхэу тилагерь къыхахыным тыпылъ.

Ящэнэрэ чэзыур бэдзэогъум и 13-м щегъэжьагъэу шышъхьэIум и 2-м нэс кIощт. А уахътэм къыкIоцI зэкIэмкIи кIэлэцIыкIу 362-мэ мыщ зыщагъэпсэфыщт. Нефтеюганскэ къикIыгъэ кIэлэцIыкIу 31-рэ лагерым къэкIуагъ, Украинэм къикIыжьыгъэмэ ащыщ сабыи 4 зарагъэгъэпсэфынэу къащагъ. Путевкэм ыуасэ зэрэпсаоу ны-тыхэм атыгъэу нэбгырэ 13 мыхэм ахэт. ЗэкIэмкIи отряд 11 кIэлэцIыкIухэр мэхъух. Ахэр аныбжьхэм ялъытыгъэу зэтеутыгъэх.

Отряд пэпчъ кIэлэпIу тIурытIу хэт. КIэлэцIыкIухэм Iоф адэзышIэщтхэр ежь-ежьырэу агъэхьазырых, семинархэр ренэу афызэхащэх. Адыгэ къэралыгъо университетым, Андырхъое Хъусен ыцIэ зыхьырэ колледжым истудентхэм практикэ мыщ щахьэу бэрэ къыхэкIы. НыбжьыкIэу зэгорэм ащ зыщызыгъэпсэфыгъэхэр кIэлэпIухэу къэкIожьыхэуи мэхъу.

ЗыгъэпсэфыпIэм ипащэ кIэлэпIухэм яIофшIэн лъэшэу егъэразэ. Студентхэм кIэлэцIыкIухэм ясэнаущыгъэ къызщагъэлъэгъон алъэкIыщт Iофтхьэбзэ зэфэшъхьафэу зэхащэхэрэр пшъэшъэжъыехэми шъэожъыехэми лъэшэу агу рехьых, ягуапэу ахэлажьэх. Ахэм пшъэрылъ шъхьаIэу зыфагъэуцужьырэр лагерым зыщызыгъэпсэфырэ кIэлэцIыкIухэм яуахътэ гъэшIэгъонэу, шIуагъэ хэлъэу зэхащэныр ары. Уахътэу мыщ щагъакIорэр ащымыгъупшэжьыным, спортыр шIу алъэгъуным ахэм яIофшIэн фытегъэпсыхьагъ.

— Илъэс 14 сыныбжьэу апэ мыщ зыщызгъэпсэфынэу сыкъэкIогъагъ, — къеIуатэ кIэлэпIоу Майя Согомонян. — Экскурсиехэм тызэращэрэри, Iофтхьабзэу сызхэлажьэхэрэри лъэшэу сыгу рихьыгъагъэх. Сыдигъуи нахьыжъхэм IэпыIэгъу сафэхъу сшIоигъоштыгъ, ахэм сырягъусэу зыгорэхэр сшIэщтыгъэх. Джащыгъум сэри кIэлэцIыкIухэм сахэты зэрэсшIоигъор къызгурыIуагъ, ятIонэрэ зыгъэпсэфыгъо чэзыум ахэм апэ ситэу, язгъэшIэщтыр къэсыугупшысызэ сиIофшIэн сыублагъэ.

Джащ къыщегъэжьагъэу гъэмафэ къэс пшъэшъэжъыер «Горнэм» къэкIо. Мыщ нэмыкI лагерь зигъэзэнэуи ащ ышъхьэ къихьэгъахэп. Зэсэгъэ коллективым фэзэщыгъэу гъэмафэр къэсы.

— Зы унэгъошхо тыфэдэу сэлъытэ, — еIо ащ. — «Мыр сиотряд щыщэп» тIоу зыкIи къыхэкIырэп, зэкIэ зэдеIэжьэу, зэгурыIоу, зэш-зэшыпхъухэм фэдэхэу зэкъотых. Ащ фэдэ зэфыщытыкIэ зылъэгъурэ сабыйхэри нахь зэфэщагъэхэ мэхъух, нахьыжъхэм акIырыплъыхэзэ гуфэбэныгъэ зэфыряIэу къэтэджых.

«Горнэм» къекIолIэгъэ ныбжьыкIэхэм лъэныкъуищкIэ Iоф адашIэ. ЗекIоным, якъэралыгъо шIу ягъэлъэгъугъэным, диным афэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэхэр, зэнэкъокъухэр афызэхащэ. Зипсауныгъэ зэщыкъогъэ сабыйхэм мафэ къэс ящыкIэгъэ фэIо-фашIэхэр медицинэм иIофышIэхэм мыщ щарагъэгъоты. Непэ тфэгъогогъо агъашхэх.

— ТиIофшIэн зэрэзэхатщэрэр агу рихьэу илъэс пчъагъэ хъугъэу зисабыйхэр къэзыщэхэрэр ны-тыхэм ахэтых, — къеIуатэ Т. Нихотинам. — Ежьхэр кIэлэцIыкIухэзэ мыщ зыщагъэпсэфыгъагъэу, ясабыйхэр джы къытфэзыщэхэрэри къахэкIых. ЦIыфхэм тилагерь агу рихьэу, анахь лъапIэу яIэхэр цыхьэ къызэрэтфашIырэм лъэшэу тегъэгушхо.

Зигъот мэкIэ унагъохэм, унэгъо Iужъухэм къарыкIыгъэ сабыйхэри бэу ахэтых. Ахэм анаIэ атырагъэты, яшIуагъэ арагъэкIы.

ШIуагъэ къызпыкIырэ Iофтхьабзэхэу мыщ щызэхащэхэрэм анэмыкIэу Адыгеим икъулыкъу зэфэшъхьафхэм ялIыкIохэм гущыIэгъу афэхъух, къэгъэлъэгъон гъэшIэгъонхэр къафашIых.

Гъогу темыхьэхэзэ гущыIэгъу тызфэхъугъэ кIэлэцIыкIухэм къытаIуагъ языгъэпсэфыгъо уахътэ гъэшIэгъонэу зэрэкIорэр. Илъэс зэкIэлъыкIохэм лагерым зэлъыпытэу къэкIуагъэуи бэ ахэм ахэтыр.

— ЯплIэнэрэу «Горнэм» сыкъэкIо, — еIо Яна Педченкэм. — Мафэ къэс гъэшIэгъон горэхэр зэрэзэхатщэрэр, уахътэр чэфэу зэрэдгъакIорэр лъэшэу сыгу рехьы. ЫпэкIэ къысшъхьапэжьыщт шIэныгъэхэри щысэгъотых, силэгъоу нэIуасэ сызфэхъугъэри бэ.

Анахьэу Янэ ыгу рихьырэр мафэ къэс экскурсие зэрэкIохэрэр ары. Адыгеим чIыпIэ дахэу иIэхэр шIогъэшIэгъонэу ащ къеплъыхьэх, янэ-ятэхэм, иIахьылхэм аригъэлъэгъужьыщт сурэтхэр бэу зытырехых. Нахьыжъэу ахэтхэр ыш-ышыпхъухэм афэдэу къыфыщытых, упчIэ горэ иIэми, гущыIэгъу къыфэхъухэрэр ахэр ары.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Зэхафырэм ипчъагъэ хэхъуагъ

ЦIыфым моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэныр мылъку нэшанэ зимыIэ хьыкум къэухъумэныгъэм ишIыкIэ шъхьаIэу щыт.

Моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэным фэгъэхьыгъэ Iофыгъохэр зэхьылIагъэхэр IофшIэн зэфыщытыкIэхэм алъэныкъокIэ хэбзэгъэуцугъэр, щэфакIохэм яфитыныгъэхэр зэраукъохэрэр, унагъом ыкIи Iэзэным ишъэфхэр къычIэгъэщыгъэнхэр, цIыфым иIофшIэнкIэ шIушIагъэу ыкIи щыкIагъэу иIэхэр зэрэщытым фэмыдэу макъэ зэрагъэIурэ, гъогухэм атехъухьэрэ хъугъэшIагъэхэр, нэмыкI хэбзэукъоныгъэхэри.

Джырэ уахътэм ехъулIэу Урысые Федерацием играждан Кодекс, хэбзэгъэуцугъэхэм ыкIи шэпхъэ-фитыныгъэ актхэм ямызакъоу, ахэм япчъагъэ зэкIэмкIи 20 мэхъу. ЦIыфым моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэным фэгъэхьыгъэ Iофыгъохэм зыпкъ итэу Iоф ашIэ. ЦIыфым ыкIи гражданиным ифитыныгъэрэ ишъхьафитыныгъэрэ къэухъумэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ статья 60 Урысые Федерацием и Конституцие итхагъ. КъэIогъэн фае урысые хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэу агъэфедэхэрэр цIыфым ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ Европейскэ хьыкумым ыIорэм зэрэтетыр.

Моральнэ чIэнагъэу цIыфым рагъэшIыгъэр зыфэдизыр агъэунэфынымкIэ хьыкумым анахьэу ынаIэ зытыригъэтырэ лъэныкъохэм ащыщ хэбзэукъоныгъэ зышIыгъэм илажьэ, физическэ ыкIи нравственнэ къиныгъоу ылъэгъугъэр зыфэдизхэр, нэмыкIхэри.

Мы лъэныкъомкIэ бэмышIэу хьыкумым зэхифыгъэхэм ащыщ хабзэр аукъуи IофшIапIэм къызэрэIуагъэкIыгъэр ыкIи моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэным иIофыгъо. Даорэ бзылъфыгъэр къэралыгъо къулыкъушIапIэм Iутыгъ, IофшIэнымкIэ дисциплинэр лъэшэу зэриукъуагъэм (IофшIэныр зэрэблигъэкIыгъэм) къыхэкIэу ар IуагъэкIыгъ. Хьыкумым зэригъэунэфыгъэмкIэ, IуагъэкIынэу унашъор затхым бзылъфыгъэр больничнэ зэрэщыIагъэр къыдалъытагъэп ыкIи документхэм апылъ шапхъэхэр аукъуагъэх.

Джащ фэдэу хьыкум шIыкIэм тетэу щэфакIом ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм ыкIи дачэм щыпсэурэ цIыфым моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэным фэгъэхьыгъэ Iофыгъохэми ахэплъагъэх. Дачэм щыпсэурэм макъэ къырамыгъэIоу электричествэр фыпаупкIыгъ. МэзитIум къыкIоцI бзылъфыгъэм исабыитIу игъусэу электричествэр ыкIи псыр ямыIэу псэугъэх. Бзылъфыгъэм ифитыныгъэхэр аукъуагъэхэу хьыкумым ыгъэунэфыгъ ыкIи мы IофымкIэ пшъэдэкIыжь зыхьырэм пхъашэу фигъэпытагъ электричествэр бзылъфыгъэм фыпигъэнэжьынэу ыкIи моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIигъэкIожьынэу.

Хьыкум IофшIэным изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, цIыфым моральнэ чIэнагъэу рагъэшIыгъэр фызэкIэгъэкIожьыгъэным фэгъэхьыгъэ Iофыгъоу АР-м и Апшъэрэ хьыкум илъэситIум къыкIоцI зэхифыгъэхэм япчъагъэ зэхапшIэу хэхъуагъ.

КIАРЭ Фатим.

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

«Ислъамыер» Польшэм макІо

Музыкэмрэ искусствэмрэ яя VII-рэ Дунэе фестиваль бэдзэогъум и 22 — 27-м Польшэм икъалэу Белосток щыкІощт. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыІо-къэшъокІо ансамблэу «Ислъамыер» ятІонэрэу зэхэхьэшхом рагъэблэгъагъ. Гъогу техьанхэу артистхэм загъэхьазырзэ, гущыІэгъу тафэхъугъ.

— Дунаим щырэхьатэп. Украинэм, Израиль, Сирием, нэмыкІ хэгъэгухэм ащыбырсыр, зэо-банэхэр ащэкІох, лъэпкъ зэпэуцужьхэм цІыфхэр ахэкІуадэх, — къеІуатэ «Ислъамыем» идиректор игуадзэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Агъырхьэнэкъо Саныет. — Мамыр щыІакІэм уасэу иІэр тэ дэгъоу къыдгурэІо. Искусствэм ыбзэкІэ цІыфхэм ярэхьатныгъэ къэтыухъумэ тшІоигъу.

— Къэшъо купым сыхэтэу Польшэм ятІонэрэу сэкІо, — тизэдэгущыІэгъу лъегъэкІуатэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Лъэустэнджэл Рузанэ. — Тиорэдхэмкіэ, тикъашъохэмкІэ дунаим нахьышІоу тыщашІэ, Адыгеим ищытхъу тІэты тшІоигъу. Тиансамблэ хэтхэу Ахътэо Светланэ, МэщбэшІэ Саидэ, Сихъу Руслъан, Мышъэ Андзаур, Лъэцэр Светланэ, нэмыкІхэм яшъыпкъэу загъэхьазыры. ТиорэдыІо цІэрыІоу ХъокІо Сусанэ ымакъэ зэхэзыхы зышІоигъохэр фестивалым къызэрэкІощтхэм тыщыгъуаз.

— Урысыем культурэмкІэ и Илъэсэу кІорэм тыхэлажьэ, — еІо «Ислъамыем» ихудожественнэ пащэу, Урысыем, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ артистэу, композиторэу Д. Шостакович ыцІэкІэ агъэнэфэгъэ шІухьафтыныр къызыфагъэшъошагъэу Нэхэе Аслъан. — Ансамблэм ипрограммэ орэдыкІэу тыусыгъэхэр, къэшъуакІэхэр хэдгъэхьагъэх. «Ислъамыер» Польшэм къикІыжьмэ, адыгэ шъуашэм и Мафэу тиреспубликэ щыкІощтым, адыгэ культурэм и Дунэе фестиваль тахэлэжьэщт.

ШэкІогъу мазэм лъэпкъхэм язычІыныгъэ игъэпытэн фэгъэхьыгъэ фестивалэу Якутием щызэхащэщтым «Ислъамыер» рагъэблэгъагъ. Ансамблэр дунаим шІукІэ щашІэ. Олимпиадэ джэгунхэу Лондон, Шъачэ ащыкІуагъэхэм ахэлэжьагъ, Урысые Федерацием и Правительствэ ишІухьафтын къыфагъэшъошагъ. Опсэу, «Ислъамыер»! Адыгэ Республикэм ыцІэ дунэе искусствэм лъагэу щыоІэты, мамырзехьэхэм яапэрэ сатырхэм уахэтэу уишІушІагъэ лъыогъэкІуатэ.

Сурэтым «Ислъамыем» иартистхэр итых.

ОШІА УИКЪУАДЖЭ ИТАРИХЪ?

БзитІукІи тетхагъэу орэкІэракІ

ЛъэпкЪ шІэжьым, узыщапІугъэ къуаджэм, къалэм ятарихъ уатегущыІэ зыхъукІэ, шъыпкъапІэр зэбгъашІэ пшІоигъоу упчІэжьэгъу пшІыщтхэм уалъэхъу. Узэджэрэ тхылъыр, зэхэпхырэ къэбарыр зэбгъапшэхэзэ, гупшысэ шъхьаІэу къыхэпхырэр цІыфхэм япІоным ыпэкІэ нэгум къыкІэуцорэр макІэп.

Тикъуаджэхэм, къалэхэм ацІэхэр ядэхьапІэхэм адыгабзэкІи, урысыбзэкІи атетхэгъэнхэм Іофыгъуабэ къызыдихьыщт. Арэу щытми, уахътэ бэу тетымыгъэкІуадэу зэшІотхын тлъэкІыщт. Тиройонхэм ацІэхэр ягъунапкъэхэм бзитІукІэ атетхагъэхэу, «Шъукъеблагъ», «Гъогумаф» зыфэпІощт гущыІэхэр ягъусэхэу плъэгъунхэр сыдым ымыуаса!

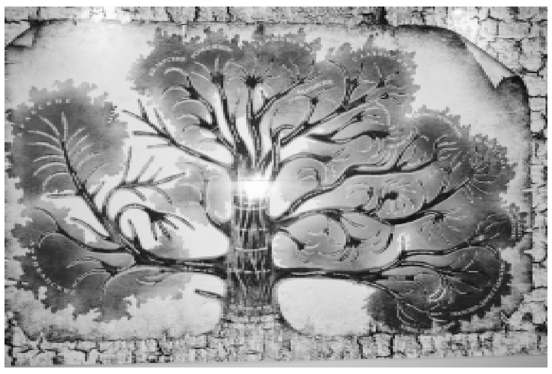

Адыгэхэр зыщыпсэурэ чІыгум заоу щыкІуагъэр бэ. Къуаджэхэр лъэпсэкІод ашІынхэ ягухэлъэу машІор къарадзыщтыгъ, агъэстыщтыгъэх. Заом къыхэкІыжьыгъэхэр псэупІакІэхэм алъыхъущтыгъэх. Урысыем ипачъыхьэхэм гухэлъэу тичІыгу, тицІыфхэм къафыряІагъэр арэп хэушъхьафыкІыгъэу къыхэдгъэщы тшІоигъор. Тикъуаджэхэм ацІэхэр амыгъэкІодыхэу тилъэпкъэгъухэр къызэрэнэжьыщтыгъэхэр, щыІэныгъэм зыкъыщагъотыжьын зэралъэкІыщтыгъэр ары.

Щынджые анахьыжъхэм ащыщ

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу, зэлъашІэрэ археологэу Тэу Аслъан изэфэхьысыжьхэм адетэгъаштэ. Ащ зэрилъытэрэмкІэ, апэрэ адыгэ хэгъэгоу Синдикэм Щынджые щыпсэущтыгъ. Лъэпкъышхоу тызэрэщытыгъэр ащ къеушыхьаты. Анапэ дэжь Щынджые щысыгъ. Псыр щэнджэу щытыгъ. Чылэм Щэндж раІощтыгъ. Урымхэм, фэшъхьафхэм къатхыжьыхэрэм къапкъырыкІырэ гупшысэм ащ ущегъэгъуазэ.

Щынджые, анахь макІэмэ, гъогогъуи 5 кощыгъэ. ЧІыпІэр зэблихъущтыгъэми, ШІоикъо тыкІуагъэу къуаджэм щыпсэущтыгъэ цІыф цІэрыІоу Хьагъур Асхьад къызэрэтиІогъагъэу, Щынджые итарихъ гъэшІэгъон дэдэу щыт. Щынджыетх ыІоу КодэшъхьапІэрэ ШІоикъорэ азыфагу чІыпІэ иІ. Мы сатырэхэр къэзытхырэ журналистыр ащ щыІагъ.

Теплъэу иІэщтыр

Щынджые щыщхэу Мыекъуапэ дэсхэм я Адыгэ Хасэ хэтхэм джырэблагъэ зэІукІэ яІагъ. Якъуаджэ идэхьапІэхэм метрэ заулэ ялъэгагъэу мыжъобгъухэр (стела) агъэуцунхэшъ, адыгабзэкІи, урысыбзэкІи чылэм ыцІэ тыратхэнэу унашъо зэдашІыгъ. Къуаджэм и Адыгэ Хасэ итхьаматэу ЕмтІылъ Юсыф, ащ игуадзэу Бэгугъэ Налбый, Цуужъ Аскэр, Агъырджэнэкъо Сим, Мырзэ Джанбэч, ЕмтІылъ Зауркъан, Мырзэ Мурат, Абрэдж Аскэр, нэмыкІхэри зэхахьэм къыщыгущыІагъэх.

Мыжъобгъум теплъэу иІэщтыр къыхахыгъэгоп. Адыгэ Республикэм игерб, ибыракъ, нэмыкІ сурэтхэр тырашІыхьэхэ ашІоигъу. ЦІыфым игъашІэ зыщигъэкІорэ псэупІэм идэхьапІэ дахэу ашІыщт, ау упчІэхэм къахэхъо.

Тхьапша уипсэупІэ ыныбжьыр?

Щынджые щапІугъэхэ Трэхъо Аслъан, ЕмтІылъ Зауркъан, Мырзэ Джанбэч, нэмыкІхэм зэраІорэмкІэ, чылэр джырэ уахътэм зыщыпсэурэ чІыпІэм зытІысыгъэ илъэсым къыщебгъэжьэнышъ, къуаджэм ыныбжь къэплъытэныр тэрэзэп.

Къоджэ дэхьапІэм агъэуцущт мыжъобгъум теплъэу иІэщтыр анахьэу тызыгъэгумэкІырэмэ ахэтэлъытэ. УрысыбзэкІи, адыгабзэкІи чылэм ыцІэ тетхэгъэн фае, ау Адыгеим икъуаджэхэм ащагъэфедэрэ шІыкІэхэм зафэтымыгъазэ хъущтэп. ГущыІэу «къуаджэр» зыфиІорэр гъэкІэкІыгъэу зэратхырэм тигъэразэрэп. Зым — **къу,** ятІонэрэм **ч** (чылэ) етхы. Нахь тэрэзыр урысыбзэкІэ — аул **Шенджий** отхы, адыгабзэкІэ — **Щынджый.** Къу, ч, нэмыкІхэри имыщыкІагъэхэу къэлъагъох.

Тикъуаджэхэр бэрэ кощыщтыгъэх. Ащ фэшІ чІыпІэу зыщыпсэущтыгъэр, илъэсэу зыщысыгъэр, кощызэ гъогоу къыкІугъэр, илъэсхэр къыхэгъэщыгъэхэу мыжъобгъухэм атетхэгъэнхэ фае. Арэущтэу зытымышІыкІэ къутырхэу, нэмыкІ псэупІэхэу адыгэмэ ятарихъ чІыгу щыпсэухэрэр тикъуаджэхэм анахьыжъхэу къэлъэгъонхэ алъэкІыщт.

Ахэр гъэунэфыгъэхэ зыхъукІэ, къуаджэм итамыгъэ зыфэдэщтым, республикэм игерб, ибыракъ, тиадыгэ шъуашэ, нэмыкІхэр мыжъобгъум къызэребгъэкІущтхэм нахь егупшысэгъошІу хъущт. Тикъуаджэхэм афэтыусырэ орэдхэр зэрэжъынчыщтхэм татегущыІэ зыхъукІэ, цІыфхэм ягъэхъагъэхэр къыдэлъытэгъэнхэ фае. Заом, ІофшІэным ялІыхъужъхэм, культурэм, искусствэм, спортым ащызэлъашІэхэрэм ясурэтхэр къызыщагъэлъэгъощтхэ паркхэр, аллеехэр, нэмыкІхэри тинеущырэ мафэ телъытагъэх.

Сурэтхэр дунаим щыпсэурэ лъэпкъ анахьыжъхэм адыгэхэр зэращыщыр къэзыІотэрэ къэгъэлъэгъонэу Лъэпкъ музеим къыщызэІуахыгъэм къыщытырахыгъэх.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

ЗыщаушыхьатыгЪэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъыІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046
Индексхэр 52161 52162
Зак. 2583

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр
МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр
ЖакІэмыкІо Аминэт